

**Raftul
Denisei**

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Carte apărută cu sprijinul Goethe-Institut,
care este finanțat de Ministerul German al Afacerilor Externe

JULIA FRANCK

Femeia din amiază

Traducere din limba germană și note de
RAMONA TRUFIN

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

JULIA FRANCK
DIE MITTAGSFRAU

© S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main, 2007
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2011, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FRANCK, JULIA

Femeia din amiază / Julia Franck; trad.: Ramona Trufin. – București:
Humanitas Fiction, 2011
ISBN 978-973-689-394-0

I. Trufin, Ramona (trad.)

821.112.2-31=135.1

Autoarea dorește să mulțumească Fondului Literar German pentru sprijinul acordat în timpul scrierii cărții de față.

Traducătoarea adresează mulțumiri speciale autoarei Julia Franck pentru numeroasele discuții interesante și fertile, Fundației S. Fischer, Colocviului Literar Berlin și Colegiului European al Traducătorilor din Straelen pentru întreg sprijinul acordat în perioada traducerii, precum și traducătoarei Aranca Munteanu – model de competență, generozitate și prietenie.

*Nu-i nimic rău; dacă ai trecut pragul, totul e bine.
Altă lume și nu trebuie să vorbești.*

Franz Kafka, *Jurnal*, Caiet 12, 1922

Prolog

Pe marginea pervazului stătea un pescăruș, țipa, părea că poartă în gâtlejul lui Marea Baltică, înalte, crestele înspumate ale valurilor ei, stridentă, culoarea cerului, țipătul lui răsuna peste Königsplatz, unde se aflau acum ruinele teatrului și unde era liniște. Peter clipea, crezând că mișcarea pleoapelor lui o să-l sperie pe pescăruș și acesta o să-și ia zborul. De când se terminase războiul, Peter se putea bucura într-adevăr de liniștea dimineților. Cu câteva zile în urmă, mama îi făcuse patul pe dușumeaua din bucătărie. Gata, e băiat mare, nu poate să mai doarmă cu ea în pat. O rază de soare îl atinse; își trase cearșaful peste față și ascultă cu atenție vocea blajină a doamnei Kozinska. Aceasta ajungea la el din locuința de dedesubt, printre crăpăturile dușumelei. Vecina cânta. *O, dragul meu drag, de-ai putea să înoți, vino spre mine înot!* Peter iubea melodia aceasta, melancolia din vocea ei, dorința și mâhnirea. Peter simțea că aceste sentimente erau atât de înalte, încât nu-și dorea altceva decât să crească la fel de înalt. Soarele încălzise cearșaful de pe fața lui Peter, se auzeau pașii mamei, apropiindu-se ca de la o mare depărtare. Deodată, cearșaful fu tras. Hai, hai, deșteptarea, îl muștră mama. Așteaptă domnul învățător, îi spuse ea. Însă învățătorul Fuchs nu mai făcea de mult prezența fiecărui elev în parte, doar câțiva mai veneau în fiecare zi. De câteva zile, Peter mergea în fiecare după-amiază la gară, cu un geamantan mic în mână și, împreună cu mama, încercau să prindă un tren spre Berlin. De câte ori venea vreunul, era atât de plin, încât ei nu mai încăpeau. Peter se ridică din pat, se duse să se spele.

Cu un oftat, mama își scoase pantofii din picioare. Peter trase cu coada ochiului la cum se dezbrăca de șorț ca să-l pună în ligheanul cu rufe. Șorțul ei alb era în fiecare zi pătat de funingine, sânge și transpirație și, după ce-l puneă câteva ore la înmuiat, mama lua magla și-l freca pe ea până i se înroșeau mâinile și i se umflau venele brațelor. Mama își scoase cu ambele mâini boneta de pe cap și agrafele din păr, lăsând buclele să-i cadă ușor pe umeri. Nu-i plăcea să fie urmărită. Îi aruncă o privire din colțul ochilor și-i spuse: Și pe-acela, iar lui i se păru că arătase cu un oarece dezgust spre sexul lui, adică să-l spele și pe el, după care se întoarse cu spatele și începu să-și perie părul des. Acesta sclipea în reflexe aurii în lumina soarelui, iar Peter se gândea că are cea mai frumoasă mamă din lume.

Deși rușii cuceriseră Stettinul în primăvară și câțiva soldați își petreceau de atunci nopțile în locuința doamnei Kozinska, o auzeau în continuare cântând dis-de-dimineață. Cu o săptămână în urmă mama stătea la masă și cârpea un șorț. Peter citea, învățătorul Fuchs le dăduse tuturor ca temă să exerseze cititul cu voce tare. Peter nu suporta cititul cu voce tare, iar uneori observa că nici mama lui nu-l asculta. Probabil că nu-i plăcea să fie deranjată. Câteodată era atât de adâncită în gândurile ei, încât abia observa că Peter schimba brusc tonul în mijlocul frazei și continua să citească mai încet. În vreme ce el citea așa, ca pentru el, trăgea totodată cu urechea la doamna Kozinska. Cineva ar trebui să-i sucească într-o bună zi gâtul, se auzi deodată vocea mamei. Peter o privi mirat, ea zâmbi și înfipse acul în pânză.

Incendiile din vara trecută distruseră școala în întregime, astfel că toți copiii se întâlneau de-atunci la învățătorul Fuchs, în lăptăria surorii lui. Acolo nu mai era nimic de vânzare, însă domnișoara Fuchs stătea cu brațele încrucișate, sprijinită de peretele din spatele galantarului gol și aștepta. Deși nici nu mai auzea bine, își ținea deseori mâinile la urechi. Vitrina mare a magazinului era spartă, copiii ședea pe pervaz, iar învățătorul Fuchs le arăta la tablă cifre, trei ori zece și cinci ori trei. Copiii voiau să știe unde a pierdut Germania, însă el n-a vrut să le arate

locul. Le-a spus bucuros: De-acum încolo n-o să mai ținem de Germania. Dar de cine, voiau să aflu copiii, de cine o să ținem noi? Învățătorul Fuchs a dat din umeri. Peter voia să-l întrebe astăzi de ce era atât de bucuros.

Peter stătea în fața chiuvetei, își ștergea cu prosopul umerii, burta, sexul, picioarele. Dacă inversa ordinea, ceea ce oricum nu mai făcuse de mult, mama ajungea să-și piardă răbdarea. Ea îi pregătise deja pantalonii curați și cămașa cea bună. Peter se îndreptă spre fereastră, bătu în geam, iar pescărușul își luă zborul. De când dispăruseră rândul de case de vizavi și cele din spatele lor, precum și următoarea stradă cu cele două șiruri de case, Peter avea vedere liberă până la Königsplatz și asupra ruinelor teatrului.

Să nu întârzie, îi spuse mama, când el tocmai voia să iasă pe ușă. Astă-noapte am auzit de la o asistentă că mâine și poi-mâine vor fi introduse trenuri speciale. O ștergem. Peter încuviință din cap, de câteva săptămâni se bucura doar la gândul că în sfârșit va merge cu trenul. O singură dată, cu câțiva ani în urmă, când l-au înscris pe Peter la școală și-a venit tata în vizită, au fost cu trenul, el și tata, l-au vizitat pe un coleg de muncă de-al tatei, în Velten. Se împlineau opt săptămâni de când se terminase războiul și tata nu se mai întorsese acasă. Ce mult și-ar fi dorit Peter s-o întrebe pe mama de ce nu voia să-l aștepte și pe tata, i-ar fi plăcut ca ea să i se destăinuie.

Vara trecută, în noaptea de 17 august, Peter a rămas singur acasă. În lunile acelea, mama lui lucra deseori în două schimburi consecutive și rămânea în spital de la tura de seară până la cea de noapte. De fiecare dată când lipsea, lui Peter i se făcea frică de mâna care ar fi putut ieși pe întuneric de sub pat, prin gaura dintre perete și cearșaf. Simțea lama de metal a briceagului lângă picior și nu mai contenea să-și imagineze cât de rapid ar fi trebuit să-l scoată dacă apărea mâna. În noaptea aceea, Peter se întinsese pe burtă în patul mamei și asculta atent, ca în fiecare noapte. Mai bine era să stea întins exact pe mijlocul patului, astfel ca în ambele părți să rămână destul loc ca să poată descoperi mâna la timp. Atacul trebuia să fie rapid și puternic.

Peter transpira doar la gândul că ar putea să apară mâna, iar el, paralizat de frică, n-ar fi în stare să ridice briceagul asupra ei. Se prinse cu ambele mâini de atlazul plăpumii grele; într-una ținea briceagul, în timp ce-și freca obrazul de plapumă. Încet, aproape plăcut porni primul sunet de sireună, ce se transformă apoi într-un țuit, după care se amplifică într-un schelălăit lung, strident. Peter închise ochii. Sunetul sireunei îi făcea urechile să ardă. Lui Peter nu-i plăceau pivnițele. Mereu inventa câte ceva ca să le evite. Sunetul sireunei se amplifică din nou. Inima îi bătea foarte tare, simțea că i se pune un nod în gât. Înțepenise de tot. Respira adânc. Puf de gâscă. Peter își afundă nasul în perna mamei și-i sorbi mirosul, de parcă acesta i-ar fi ținut de foame. Apoi se făcu liniște. O liniște puternică. Peter își ridică fruntea, auzea cum îi clănțăneau dinții, încercă să-și țină maxilarele închise, mușcă din dinți cu toată forța, lăsa din nou capul în jos, apăsându-și fața în puful de gâscă. În timp ce-și freca obrații de pernă, mișcându-și capul încoace și încolo, auzi dedesubt un foșnet. Întinse mâna atent pe sub pernă și atinse cu buricele degetelor o hârtie. În aceeași clipă, un zgomot ciudat îi astupă auzul, zgomotul produs de cea dintâi încărcătură. Respirația lui Peter se precipită, peste tot bubuia și săreau țândări, geamul cedă presiunii, tocurile ferestrei crăpară, patul în care stătea întins se cutremură, iar Peter avu brusc impresia că fiecare lucru din jurul lui era mai viu decât el însuși. Se făcu liniște. În ciuda întâmplărilor de afară, Peter trase de sub pernă cu cealaltă mână o scrisoare. Recunoscu scrisul. Tare a mai răs Peter, ha-ha, de la tata, ha-ha, uitase de-a binelea, de la cel care voia mereu să-l protejeze! Era scrisul lui, uite, un „m“ de la „mea“, iar pentru Alice, un „A“. Literale stăteau neclintite, una lângă alta, nimic nu le putea face vreun rău, nici o sireună, nici o bombă, nici o flacără; Peter le zâmbi cu blândețe. Ochii îi ardeau, scrisul amenința să se prăbușească. Tatălui îi părea rău de un anumit lucru. Peter trebuia s-o citească, era o scrisoare de la protectorul său, trebuia să știe ce scrie acolo, și dacă o citea, sigur nu i se întâmpla nimic rău. Soarta făcea ca Germania să treacă printr-o perioadă grea. Cât despre Germania, el

își dădea toată silința. Ea îl întrebase dacă n-ar putea aranja să lucreze pe unul dintre șantierele navale. Șantiere navale, desigur, sirenele urlau, nu cele ale vapoarelor, altele. Lui Peter îi lăcrimau ochii. Însă și în alte părți e nevoie de ingineri ca el. O fâsăitură se auzi foarte aproape, de parcă ar fi fost în fața ferestrei, o bubuitură, și încă una, mai puternică. Lucrările de finalizare a autostrăzii Reichului, în est; nu mai era mult de lucru. Nu mai era mult? Peter auzi din nou o bubuitură, un miros de ars îi gădilă mai întâi nările, apoi deveni înțepător; Peter râdea, ca și cum lui nu i s-ar fi putut întâmpla nimic cu scrisoarea tatălui în mână. Alice. Mama lui Peter. Îi reproșa că-i scrie prea rar. De undeva ieșea un fum gros, miros de fum, o fi izbucnit vreun incendiu? Însă asta n-are de-a face cu originile ei. Ce înseamnă asta, care și ce fel de origini, oare la ce se referea tata? Un ordin de plată. Să însemne într-adevăr asta, n-o fi vreun ordin de expulzare? Și că au intervenit anumite lucruri care au schimbat relația dintre ei.

Ce obositor fusese să descifreze această scrisoare! De-ar fi știut să citească mai bine, așa cum știe astăzi, adică aproape un an mai târziu, când va împlini în curând opt ani, poate ar fi crezut în puterea protectoare a scrisorii, însă, cum scrisoarea n-a corespuns așteptărilor sale, Peter n-a reușit s-o citească până la capăt.

Când plecase dis-de-dimineață spre lăptăria învățătorului Fuchs, totul era în ordine, nu mai avea nevoie de scrisoarea tatălui ca să-i treacă noaptea. Și nici nu va mai avea nevoie de ea vreodată. Războiul se terminase, el și mama voiau astăzi să plece de acolo. Peter descoperi în chiuveta din bucătărie o conservă din tablă și o lovi cu mâna. Cum mai zdrăngănea și se clătina, minunat! Vor lăsa în urmă toată groaza și nici un vis nu le va mai trezi amintiri. Peter își aminti de primele atacuri din iarna trecută și simți din nou mâna prietenului său, Robert, cu care sărise atunci peste un gard micuț, vopsit în alb, aflat de-a lungul drumului, vrând să traverseze strada din fața Porții Berlinului și apoi să sară în groapa din fața chioșcului de ziare. Tălpile le-au alunecat pe gheață, au derapat. Ceva îl nimerise pe prietenul

său și îi retezase mâna. Peter se prăbușise mai departe, pe următorii metri, de unul singur, de parcă smulgerea prietenului de lângă el i-ar fi accelerat căderea. Îi simțea mâna, caldă și tare, de care nu s-a putut desprinde multă vreme. Mai târziu, când a realizat că o mai ținea încă în mâna lui, n-a putut să-i dea pur și simplu drumul în groapă, ci a luat-o cu el acasă. Mama îi deschisese ușa. Îi ceruse să ia loc pe scaun și încercase să-l convingă să-și desfacă pumnul. Se așezase în fața lui, pe dușumea, ținând în mână o batistă albă, de pânză, brodată cu inițialele ei; a așteptat, l-a mângâiat pe mâini, i-a făcut masaj, până a cedat.

Peter n-a aflat nici până astăzi ce făcuse mama lui cu mâna. A tras puternic cu piciorul în conserva de tablă, care s-a rostogolit de cealaltă parte a străzii, aproape de lăptărie. Și acum mai simțea mâna lui Robert în mâna lui și cum, în clipa următoare, aceasta îl ținea pe el; totodată simțea că tata nu se referise la nimic altceva în scrisoare decât la acest lucru. Pe tata nu-l mai văzuse de doi ani, însă lui nu-i povestise niciodată întâmplarea cu mâna.

Vara trecută, în noaptea cu bombardamentul din august, când Peter citise scrisoarea de la tata, nu reușise să descifreze decât fiecare a treia sau a patra frază. Scrisoarea nu-l ajutase prea mult. Îi tremurau mâinile. Că el o respecta pe mama fiului său, dar voia să fie cinstit față de ea – cunoscuse o altă femeie. Pe scară se auziseră pași, din nou un zgomot, atât de aproape încât urechile i se înfundaseră pentru o secundă, apoi urmaseră o bubuitură și un țipăt. Peter trecuse în grabă peste rânduri. Că ei trebuie să aibă în continuare curaj, căci fără îndoială războiul va fi câștigat în curând. Că el, tata, n-o să mai poată veni degrabă, viața unui bărbat presupune anumite decizii, însă o să le trimită în curând niște bani. Peter auzise o bătaie în ușă, era greu de ghicit dacă schelălăitul acela venea de la o împușcătură, de la o sirenă sau de la un om. Împăturise din nou scrisoarea și o împinsese la locul ei, sub pernă. Tremura. Ochii îi lăcrimau de la fum, valuri de căldură veneau dinspre oraș.

Cineva îl apucase de umeri și-l trăsese pe scară în jos, până în pivniță. Câteva ore mai târziu, când a ieșit la aer, târân-

du-se împreună cu ceilalți, afară se luminase de ziuă. Scara care ducea sus, spre locuința lor, rămăsese întregă, doar balustrada crăpase și grinzile stăteau de-a curmezișul treptelor. Ieșea fum. Peter se cățăraseră în patru labe pe scară, trecuse peste ceva de culoare neagră, apoi deschisese ușa de la intrare și se așezase la masa din bucătărie. Soarele se reflecta în masă, fusese nevoit să închidă ochii, atât de multă lumină era în jur. I se făcuse sete. Pentru o vreme se simțise prea slăbit ca să se ridice și să meargă la chiuvetă. Când în cele din urmă deschisese robinetul, auzise doar o horcăială, nici un strop de apă. Puteau să treacă ore întregi până se întorcea mama. Peter așteptase. Adormise cu capul pe masă. Mama îl trezise. Îi luase capul în mâini și-l strânsese cu putere la piept; doar când întinsese și el brațele, ca s-o cuprindă, ea îl mai slăbise din strânsoare. Ușa de la intrare era deschisă. În holul casei, Peter zărise negreța. Se gândise la strigătul de astă-noapte. Mama deschisese un dulap, își încărcase umerii cu cearșafuri și prosoape, luase lumânările din sertar și-i spusese că trebuie să plece din nou. Peter trebuia s-o ajute la cărat, lipseau bandaje și alcool pentru dezinfecție. Au trecut peste carnea carbonizată din fața ușii, Peter recunoscuse după pantofi că acolo zăcea un om, numai rămășițe, la care a descoperit un ceas mare, de buzunar, din aur. Aproape că l-au trecut fiori de bucurie, căci era imposibil ca ceasul să fie al doamnei Kozinska.

În vitrina din bucătărie, în ramă, se afla încă fotografia unui om de stat, în costum elegant, sprijinindu-se demn într-o mână de o caroserie neagră, strălucitoare și privind cerul cu ochi senini, de parcă ar fi privit în față destinul, iar dacă nu, măcar cele câteva păsări. Mama îi spusese lui Peter că de-acum, fiindcă se terminase războiul, tata o să se întoarcă acasă și o să-i ia cu el la Frankfurt. Acolo lucrează, construiește un pod mare peste râul Main. În asemenea condiții, Peter ar putea merge la o școală adevărată, îi spusese mama, însă lui Peter nu-i plăcea s-o audă mințind. Și de ce nu ne scrie? o întrebaseră Peter într-un moment de revoltă. Nu mai merge poșta, îi răspunsese mama, de când

au venit rușii. Peter a închis ochii, i s-a făcut rușine de întrebarea pusă. O să aștepte de-acum înainte, în fiecare zi, împreună cu mama. Poate că tata se va răzgândi.

Într-o seară, când mama era la spital, Peter căutase din nou sub pernă. Voia să se asigure. Însă scrisoarea dispăruse. Deschisese sertarul mamei cu un vârf de cuțit ascuțit, însă acolo găsi numai hârtie, plicuri și niște timbre, pe care ea le păstra într-o cutiuță. Peter răscolise în dulapul cu haine, ridicase șorțurile călcate și așezate în ordine, lenjeria intimă. Erau acolo două scrisori, de la sora ei Elsa, din Bautzen. Elsa avea un scris atât de tremurat, încât Peter nu a reușit să descifreze decât titlul: Micuța mea Alice. Peter nu mai găsi scrisoarea de la tata.

Când Peter intră în dimineața aceea în lăptărie, învățătorul Fuchs și sora lui nu mai erau acolo. Copiii așteptau în zadar, se uitau la oamenii care intrau în magazin, la început mai sfioși, iar mai târziu în valuri, deschizând toate dulapurile. Scotocseau prin lăzi, ciubere și câni. Lumea se certa, înjura, nici o picătură de smântână, nici o bucățică de unt! O doamnă mai în vârstă lovi atât de tare cu piciorul într-un dulap, încât acestuia îi sări o ușă.

Când ultimul adult a părăsit magazinul, cel mai mare dintre băieți s-a lăsat în genunchi pe dușumea și a ridicat cu îndemănare una dintre pietre, sub care se afla un ascunziș răcoros. Băiatul a scos un fluierat, iar fetițele au dat din cap, în semn de recunoștință. Doar că ascunzișul era gol. Orice ar fi fost acolo, unt sau bani, dispăruse. Când băiatul și-a ridicat privirea, iar ochii lui plini de dispreț au dat de Peter, l-a întrebat de ce e îmbrăcat atât de curat. Peter s-a privit de sus în jos, purta cămașa de sârbătoare, abia acum și-a adus aminte că trebuia să se întoarcă mai devreme acasă. O ștergem, fuseseră ultimele cuvinte ale mamei.

Încă de pe scări Peter auzi zgomotul oalelor. În ultima săptămână mama lucrase numai în schimbul de noapte. De câteva zile făcea curat prin casă, de parcă ar fi fost pretutindeni murdar, dădea cu ceară pe jos, ștergea scaunele și prin dulapuri, spăla geamurile. Ușa de la intrare era rezemată de perete. Peter văzu trei bărbați în jurul mesei din bucătărie, pe care stătea mama

lui, pe jumătate culcată. Fundul gol al unui bărbat se mișca înainte și înapoi, la aceeași înălțime cu privirea lui Peter, iar carnea de pe fund îi tremura atât de tare, încât lui Peter îi veni să râdă. Numai că soldații îi țineau mama cu forța. Fusta ei era ruptă, ochii ei erau neobișnuit de mari, Peter nu știa dacă îl văzuse sau dacă se uita prin el. Avea gura întredeschisă, dar nu scotea nici un sunet. Unul dintre soldați l-a văzut pe Peter și, ținându-și pantalonii cu mâna, a vrut să-l împingă din ușă. Peter își strigă mama. Mamă, a strigat el, mamă! Soldatul l-a lovit cu putere peste picioare, iar durerea l-a făcut să se lase în genunchi, un picior îl nimerise în fund, după care ușa s-a închis.

Peter s-a așezat pe trepte și aștepta, o asculta pe doamna Kozinska cântând. *Pe un ram înverzit stătea o păsărică. / Cântase în fiecare noapte de iarnă și glasul ei se auzise răsunând peste tot.* Dar acum era vară, lui Peter îi era sete, trenurile vor pleca în curând, voia să plece și el, împreună cu mama. Peter a strâns din buze. Privirea i s-a oprit asupra ușii, care, în locul unde fusese odată un lacăt, avea o gaură. Pe jos erau numai așchii. Peter și-a rupt cu degetele pielea de pe buze. Și mai demult au vizitat-o pe mama niște soldați, chiar cu câteva zile în urmă, au lovit cu piciorul în ușă și au spart lacătul. Atunci au rămas acolo toată ziua, au băut și au cântat. Peter bătuse la ușă. Însă cineva blocase ușa pe dinăuntru, poate cu un scaun pe care-l așezase sub clanță. Peter trăsese cu ochiul prin gaura din dreptul lacătului, dar fumul era atât de gros, încât nu putuse să deslușească nimic. Astfel că și atunci, ca și acum, se așezase pe o treaptă și așteptase. Nu puteai să-ți ascuți acum dinții. Peter mesteca o bucăciță de piele. Totodată își mușca buzele și își freca degetele arătătoare de cele mari. Cu toate că mama îi tăiasse unghiile cât putuse de scurt, el tot mai găsea câte o piele la degetul mare sau la rădăcina unghiei pe care s-o poată desprinde cu arătătorul.

Data trecută, când ușa s-a deschis în cele din urmă, soldații au coborât pe scări împiedicându-se unul de altul și au bătut la ușa doamnei Kozinska. Ultimul dintre ei s-a întors spre Peter și a strigat: Unul ca tine am și eu acasă. Să ai grijă de maică-ta, i-a spus, ridicând degetul arătător și răsând. Când Peter a intrat în bucătăria plină de fum, a văzut-o pe mama lui, aplecată într-un